

226053

N° 771 / R.T. / 2 / 12 894.

COMITETUL CENTRAL AL „LIGEI“

RESPUNS

DECLARAȚIUNILOR FĂCUTE

DE

COMITELE KALNOKY

IN DELEGATIUNEA UNGARA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(SEPTEMBRE 1894)

BUGURESCI.

1894.

In comisiunea delegațiunei ungare din Buda-Pesta s'a pus în discuțiune cestiunea națională română, care, ori-ce s'ar zice, a devenit o cestiune europenească.

Cu această ocaziune ministrul de externe al imperiului Austro-Ungar, comitele Kalnoky, a făcut declarațiunii surprinzătoare, a căroră importanță nu stă în valoarea lor proprie ci în pozițiunea înaltă a omului de stat care a consimțit a le expune.

In aceste declarațiuni Liga este direct pusă în discuțiune. De aceea credem că nu numai dreptul ci și datoria o avem de a răspunde la cele mai importante, — fiind și cele mai eronate, — afirmațiuni și aprecieri ce s'au făcut de către ministrul imperiului vecin.

Comitele Kalnoky vede în mișcarea din România, «o simplă imitație a irredentei italiene», pe care noi am fi «copiat'o în toate detaliile ei», noi, cei de aici, firește în de comună înțelegere cu frații noștri de peste Carpați. Pe lângă speciale informațiuni, omul de stat invoacă și expresiunile «*România irredenta*», «*Daco-Romania*», cari ar circula pe buzele tuturilor românilor; și nu uită nici «hărțile geografice fantasiste» pe cari, în limbajul său de o vioiciune neobicănită diploma-

ților, le ia «drept o fanfaronadă care corespunde cu caracterul irredentei».

Dacă noi n'am fi lucrat fățiș, atât prin vorbă cât și prin scrieri, — dacă noi n'am fi apelat la opinia publică europenească, și n'am fi produs înaintea ei toate plângerile legitime ale unui popor martirisat, — am tăcea și am trece peste afirmațiunile comitelui Kalnoky, pentru a ne continua opera pretinsei asociațiunii revoluționare a căreia forță ar sta tocmai în tănuirea scopului ei.

Când însă frații noștri, credincioși Suveranului lor, la El 'și-au adresat «memorandul» durerilor lor, — și când noi Europeii ne-am adresat pentru a împiedica exterminarea, ca popor, af raților noștri, — avem dreptul de a declara că în mișcarea noastră națională nu facem «irredentism» nu voim turburarea păcii europenești, nu urmărim spargerea imperiului vecin în vederea «Daco-României.»

«Romania irredenta», «Daco-Romania», nu sunt nici sintesa mișcării noastre, nici arme de însuflețire de cari poporul nostru nu are nevoie, ajuns fiind la conștiința limpede de misiunea și de interesele sale armonice coordonate cu interesele lumii civilizate. Asemenea expresiuni, cădând în serios de pe buzele unui om de stat, ne apar, noă, ca niște miraje diplomatice inexplicabile, — afară numai dacă onor. ministru nu s'a mlădiat să satisfacă pornirile necumpătate ale șovinistilor și koșutistilor în fața cărora 'și făcea declarațiunile sale.

Comitele Kalnoky însă a ținut să probeze că este informat, din sorginte sigură, asupra unor puncte de o delicatete extremă ; și ca atare a putut părea pozitiv in-

format și despre Ligă, și despre adevăratul caracter al mișcării noastre naționale. Socotelă, de cari nu se produc nici în Parlamentul României, nici la Inalta Curte de Compturi, le are, le posedă ministrul de externe al Austro Ungariei. Și când e posibil a avea asemenea detalii, poate părea probabil că a izbutit să afle, din aceeași sorginte, organizarea Ligei, scopul ei, precum și caracterul esențial al mișcării naționale din România.

Să fie aci o simplă eroare ? Sau o mistificare gravă, de o potrivă de vătămătoare și pentru frații noștri, și pentru dușmanii lor, și pentru conducătorii Austro-Ungariei ?

Aceleași întrebări le ridicăm în fața afirmațiilor că mișcarea națională și Liga ar fi «în serviciul» vreunui partid politic, / intrat, împreună cu șeful său, în vr'o mișcare «daco-română».

Dar comitele Kalnoky a făcut experiență cu «irredenta italiană» pe care noi am fi «copiat-o în toate detaliile». Resultatul experiențelor sale este : «cu cât relațiunile guvernelor sunt mai satisfăcătoare cu atât irredenta are mai mică putere de acțiune. Irredenta începe să lucreze îndată ce relațiunile între guverne se răcesc sau se rup.»

Noi nu ne îndoim de serioșitatea experiențelor comitelui Kalnoky. E un om de stat, de o valoare incontestabilă, pus în fruntea unui mare imperiū. Ne grăbim a crede că experiențele sale sunt absolut justificate în ceea-ce privește agitațiunile irredentiste.

Să apropiem aceste experiențe de faptele care ne privesc.

Comitele Kalnoky o spune categoric: «*Irredenta începe să lucreze îndată ce relațiunile între guverne se răcesc sau se rup.*» Relațiunile dintre guvernul nostru și al Austro Ungariei, nici reci, nici rupte nu sunt, ci calde și mai mult de cât satisfăcătoare. Ar urma, potrivit experiențelor comitelui, ca mișcarea noastră, dacă irredentistă ar fi, să fi scăzut pe măsură ce relațiunile diplomatice deveneau mai satisfăcătoare, pentru ca astăzi să adoarmă sub cordialitatea minunată a guvernelor respective.

De fapt însă comitele Kalnoky însuși afirmă că «*currentul național actual este foarte întins și foarte puternic în România.*»

Nu, mișcarea noastră nu are nimic din originalul italian; noi n'am copiat pe nimeni; noi nu cunoaștem *irredenta română*, pentru că nu există. Alt-ceva vroidem; alt-ceva ne agită; altă cauză sfântă ne înfioară și ne transformă în voluntari credincioși sub drapelul ei național și umanitar.

De peste Carpați se ridică un strigăt de desperare într'o limbă care este a noastră; cei cari se agită îndurerați frații noștri sunt pe cari cu atât mai mult îi vom iubi cu cât suferințele lor vor crește, cu cât lanțurile lor vor fi mai grele, cu cât mai mulți din ei vor fi aruncați în temnițele Ungariei.

Pe noi nu ne frământă «prejudecățile» invocate de comitele Kalnoky; nici nu voim a concura cu sugrumătorii din Pesta în «fanfaronadă», orbiți de «greșeli naționale.»

Ceea ce ne mișcă pe noi este ușor de înțeles. Nu putem sta indiferenți când 3 milioane de români sunt

amenințați de peire. Dreptul lor de a trăi, ca români, îl aŭ, — căci este un drept natural, consacrat de altfel și de dreptul public internațional. Și dacă noi n'am susține acest drept al lor, am renunța și la al nostru. Dreptul lor istoric de a trăi, ca români, îl aŭ, — căci pe pământ românesc aŭ stat pavază de apărare a civilizațiunei europenești, și, în lungul secolelor, n'aŭ consimțit a'și părăsi limba și conștiința lor de popor romanic. Și noi dacă n'am susține acest drept al lor, în curënd am capitula pe al nostru.

Nu «prejudecățile» ci *presimțirile* primejdiei comune ne ridică, în masă vie și conștientă, pentru a opri lovitura fatală care ar izbi de o potrivă în noi ca și în patria fraților noștri.

Iacă unde trebuie să căutate cauzele profundei noastre mișcări pentru a o înțelege în caracterele ei esențiale, în scopul ei evident și mărturisit.

Comitele Kalnoky își exercită abilitatea în fantesii irredentiste, pe când primul-ministru al Ungariei, d. Weckerle, se apropie, în parte de adevăr. D. Weckerle se exprimă ast-fel către correspondentul ziarului *Figaro* :

«*Pentru ca să dispară divergințele actuale cari există între cetățenii români și cetățenii unguri, trebuie să se înceapă anume cu uniți unguri. Când micii nemeși din Transilvania, — leneși, atât de aroganți cât și de proști, — vor părăsi aerile lor de mari seniori fără lăscăe, și nu vor mai desprețui pe țeranii români ca pe niște robi, pentru a le intra în minte că la sfârșitul secolului al 19-lea nimic nu se mai poate face fără respectul drepturilor altuia — și noi vom ști să punem rânduială — va fi deja un mare pas făcut.*»

Este o gravă eroare sau o mistificare și mai gravă a crede că mișcarea noastră este «irredentistă», că în fond ea ar fi provocată și condusă de «transilvănenii pribegii» deveniți la noi «profesori inamovibili», și că depinde de guvern ca să o covârșescă, în urma unor «declarațiuni categorice».

Ceea-ce a pornit din conștiința unui popor leal, drept și bun, și gata de a 'și îndeplini rolul său de santinelă expusă la marginile civilizațiunii moderne, trebuia să aibă un răsădit puternic în conștiința înaltă și sensibilă a occidentului înțelept și luminat.

Și răsădit a avut.

Înțelegem că comitele Kalnoky a fost nevoit să consoale, pe membrii delegațiunii ungare, când a spus, despre unele articole din marea presă europeană, că «importanța lor nu trebuie exagerată». Dar chiar în această mângâiere este o recunoaștere timidă că cestiunea națională a românilor a devenit o *cestiune europeană*.

Și Europa, prin atâția oameni iluștri cari reprezintă geniul ei civilisator, a recunoscut că problema se reduce: la lupta dintre un popor care vrea să trăiască și cel-l'alt care vrea să ucidă. Sentimentul ei de supremă dreptate nu va esita între o odioasă crimă internațională pe care ungurii vor s'o comită, și o legitimă victorie națională pe care frații noștri vor s'o câștige.

Dar doresc oamenii de stat și de bine ai Austro-Ungariei ca Europa să nu se mai alarmeze, ca agitațiunea din România să se potolească, ca strigătul celor de dincolo să nu mai străbată inimele noastre și conști-

ința umanității? N'au de cât să facă dreptate poporul martir. Să'i dea deplină și legitimă libertate de a se desvolta dupe geniul lui firesc, spre propășirea comună și armonică a popoarelor din Patrie. N'au decât să facă din Ungaria o patrie bună a tuturor, căci astăzi ea a ajuns, dupe o espresiune emoționată, «*temnița nationalităților.*»

Și atunci pace va fi.

Să se aplice în Ungaria devisa imperiului «*justitia regnorum fundamentum*», și atunci Ungaria nu va avea cetățeni mai devotați ca românii de peste Carpați, nici mai buni amici ca românii din România.

Nu irredentism facem, ci dreptatea poporului frate vrom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V. A. URECHIA.—I. C. GRADIȘTEANU.—ȘTEF. PERIETZEANU
BUZĂU.—G. CANTACUZINO.—BARBU ȘTEF. DELAVRANCEA.—
I. BIANU.—G. BURSAN.—ȘTEF. SIHLEANU.—N. COSAGESCU.—
I. NENIȚESCU.

